

Popis reprezentativní knihy – tzv. Quick Scan

Romana Jurčíčková

Enid Blytonová – Tajemství ztraceného náhrdelníku, 2001, úroveň A

Úvodní poznámky:

britská spisovatelka literatury pro děti, Enid Blytonová, se narodila roku 1897. Vystudovala pedagogiku a živila se učitelstvím. Poté, co se vdala, začala se plně věnovat spisovatelské profesi a psala převážně literaturu pro děti – kromě knih vydávala i časopis. Vrcholem její tvorby byla čtyřicátá a padesátá léta 20. stol. Tehdy začala vydávat knihy s motivem internátního prostředí (série Dvojčata, v níž se inspirovala svými skutečnými zážitky ze školy St. Clare) a dobrodružné příběhy. Blytonová zemřela roku 1968.

Knihy Blytonové byly přeloženy do mnoha světových jazyků. Autorka vydala několik knižních sérií (Správná pětka, Hádanka, Holky z internátu...).

Tajemství ztraceného náhrdelníku je knihou ze série Tajemství (další tituly: např. Tajemství spálené chaty, Tajemství ztracené kočky, tajemství tajného pokoje ...). Jednotlivé detektivní příběhy spojuje vždy stejná parta dětí, které narazí na nějakou záhadu a snaží se jí vyřešit.

Dimenze	Ukazatel	Popis (komplikující faktory)
Základní požadavek upoutat	Čas	134 stran bez ilustrací
	Zájmy	Knihy bude zajímavá pro děti, které mají rády dobrodružství a řešení nějakých záhad a tajemství. Příběh by mohl zaujmout děti tak kolem 11 - 12 let a to nejen kluky, ale i holky, jelikož velmi důležitou částí celé party Pátračů a tým, kdo má chytré nápady je i malá Bětka.
	Čtenářská zkušenost	Tento text nevyžaduje příliš zkušeného čtenáře – příběh je jasný, jednoduchý a zároveň napínavý. Dítě by ale mělo být schopné vydržet u knihy, která je bez ilustrací.
	Všeobecné znalosti	Text není z hlediska znalostí náročný. Je komponovaný pro dětského čtenáře – nejsou proto nutné např. dějinné ani mezikulturní znalosti. Děj se sice odehrává v Británii, ale dětský čtenář to vůbec nemusí postřehnout. Co se týče psychologických či sociálních znalostí, pak by měl čtenář vědět, jak to chodí v partě kamarádů.

	Oborově specifické znalosti a zkušenosti	Čtenář se může do knihy pustit bez jakýchkoli hlubokých oborově specifických znalostí. Jedná se sice o dobrodružný příběh s detektivní zápletkou, ale text vyžaduje jen minimální znalost termínů (např. inspektor) a téměř nevyžaduje znalost policejních postupů.
Obeznamenost s literárním stylem	Slovní zásoba	Děti se čtením textu po stránce lexikální neměly mít potíže. Nevyskytují se zde žádná slova z okraje slovní zásoby, jako např. historismy. Děj se odehrává v naprosto reálném světě, čemuž odpovídá i slovní zásoba – děti používají hovorový jazyk a naprosto běžnou slovní zásobu.
	Větné konstrukce	Větné konstrukce jsou přizpůsobeny dětskému čtenáři, souvětí nejsou nijak dlouhá nebo obtížná. Čtenáři by měli všemu jasně porozumět.
	Stylistika	Literární jazyk díla není složitý a čtenářům by stylistická rovina textu neměla činit při čtení problémy.
Obeznamenost s literárními postupy	Děj	Děj se odehrává o prázdninách. Skupina dětí – Pátrači – se baví tím, že řeší různé hádanky a záhady, které pro ně vymýšlí nejstarší člen party, Špekoun. Ten se nejprve snaží vytvořit takový kostým, v němž by ho ostatní nepoznali. Nejprve se přestrojí za starou ženu, poté za starého muže sedícího každý den na lavičce. A právě od tohoto „dědy“ se pak začne rozvíjet skutečná záhada – Špekoun jeden den zaujme na lavičce jeho místo a dostane náhodou tajný vzkaz. Děti si pak tuto událost spojí s loupežemi, které probíhají v okolí a začnou také po lupičích pátrat. V tom se jim ale snaží zabránit policista Goon, který nerad vidí, když se mu pletou do práce. Děti se však nenechají odradit a přes všechny otázky, které musí Pátrači vyřešit a přes všechna protivenství, kterých se jim od Goona dostane, se dětem pomocí převleků (Špekoun se vydává za figurínu Napoleona ve voskovém muzeu...) podaří vyřešit záhadu ukradeného perlového náhrdelníku. Děj je už od začátku napínavý, postupně graduje a až do konce udržuje čtenáře v napětí – pátrání po členech zlodějského gangu a konečné pátrání po ukradeném šperku – kde se náhrdelník nachází, se vyjasní až v poslední kapitole.
	Časový sled	Děj se odehrává chronologicky bez jakýchkoli odboček, které by ztěžovaly orientaci v textu.
	Dějové linie	Příběh má pouze jednu dějovou linii.
	Perspektiva	V díle je využita pouze jedna vypravěčská perspektiva – vševědoucí vypravěč v 3. osobě přibližuje čtenáři děj naprosto objektivně. V textu se vyskytuje mnoho dialogů – přímé řeči – což čtenáři text oživí, zároveň je pak děj dynamičtější. Promluvy dětí jsou psané nespisovným jazykem, což činí hlavní hrdiny pro čtenáře realističtějšími.

Obeznamenost s literárními postavami	Smysl	Čtenáři by nemělo činit potíže pochopit smysl díla. Text není komplikovaně členěný – je zde jen reálná rovina. Motivy, které se v textu vyskytují, jsou rovněž jednoznačné – jedná se o motivy tajemství, dobrodružství a přátelství. Čtenář se díky knize může vžít do role jednoho z party Pátračů a spolu s nimi prožívat dobrodružství při řešení detektivního případu. Smyslem knihy je, aby se čtenář pobavil a aby prostřednictvím hlavních postav mohl prožít napínavé dobrodružství, které v normálním životě neprožije. Zároveň by si také děti mohly uvědomit důležitost kamarádů, spolupráce a pomoci kamarádovi v nouzi (např. když Larry vysvobodí Špekouna ze skříně, kde ho nechal Goon).
	Charakter postav	Charakter postav je zde jasný. Hrdinové se dělí na dobré (Pátrači a inspektor Jenks) a na špatné (loupežnický gang, stařík a policista Goon – ten, jelikož patří k policii, chce případ vyřešit sám a dětem klade do cesty různé překážky, asi tím nejhorším je, že nechá Špekouna zavřeného ve skříně v muzeu voskových figurín, místo aby jej pustil ven). Rovněž psychologie postav je od začátku daná, nekomplikovaná a postavy se v průběhu děje nijak nevyvíjí. Postavy jsou jednoduché a čitelné, aby k nim čtenář už od začátku mohl zaujmout jasný postoj.
	Počet	V knize je pět hlavních postav (členové party Pátračů – Špekoun, Bětko, Pip, Daisy a Larry), vedlejšími postavami jsou pak policista Goon, inspektor Jenks, stařík z lavičky a členové gangu zlodějů šperků a další.
	Vztahy	Vztahy mezi hlavními postavami jsou velmi jednoduché a není tudíž potřeba žádná větší schopnost proniknout do nich – jedná se o partu pěti kamarádů (říkají si Pátrači), kterou vede Frederick (přezdívaný Špekoun), dále jsou v partě Bětko, Pip, a sourozenci Daisy a Larry. K partě patří ještě Špekounův pes Brok. Nepřítelem Pátračů je policista Goon (přezdívaný Zmizík), který se domnívá, že se mu děti pletou do jeho práce. Naopak přítelem dětí je inspektor Jenks, jenž jim poskytuje informace k případům a který, na rozdíl od Goona, ocení jejich práci.